

Kultur i kunskapssamhället

Kulturen som samhällssektor och kulturpolitikens utmaningar

Sammanfattning

Vid sidan av sina bildande, integrativa och emancipatoriska dimensioner, har kulturen också en roll som näringsgren, produktionsorganisation och marknadssegment. Kulturen utgör med andra ord en sektor i samhället, i analogi med andra samhällssektorer. Kulturforskningen, även tagen i mycket vid mening, återspeglar emellertid knappast detta förhållande. Trots försök att etablera forskning om kulturen som sektor eller verksamhetsfält måste man konstatera att det återstår mycket att göra. Behovet av starka forskningsmiljöer med denna inriktning är angeläget. Det generella tema som valts för forskningsprogrammet är kulturen i kunskapssamhället. En fråga gäller kulturens betydelse i den enskilda människans liv. Vilka skiljelinjer finns mellan kulturanvändningens sociologi och geografi? En annan fråga gäller kulturens betydelse för den sociala och byggda miljön. Vidgas kulturens räckvidd till andra politikområden? Eller håller den tvärtom på att marginaliseras när konst och evenemang tenderar att bli underavdelningar till lokal marknadsföring och nationell tillväxtpolitik? Forskningsfrågorna handlar också om kulturens och kulturpolitikens funktion och plats i demokratiska processer samt om kulturens instrumentella roll i politiken, liksom kulturen som arbetsfält och arbetsmarknad. Stora delar av kulturarbetet syns inte på arbetsmarknaden utan utförs på fritid och inom utbildning. Förvärvsmönstren är komplicerade. Inkomstförhållandena är extremt ojämna, särskilt för de konstnärliga yrkena. Avkastningen på vanligen mycket långa utbildningar är låg. Överutbildning, överutbud, kallelseetik, individualism och inbördes konkurrens medför att många yrkesgrupper har en svag marknadsställning.

Forskningsprogrammet skall behandla frågor om ett nytt sätt att se på kulturen i ett kunskapssamhälle och i en globaliserad ekonomi:

- Vilka förväntningar ställs till kulturen som drivkraft för ekonomisk utveckling?
- Hur ser yrkesroll och yrkesidentitet ut för dem som har kultur som arbete?
- Vad kännetecknar vad man kan kalla kunskapssamhällets skapande platser?
- Vilka demokratiska roller kan kulturen spela i det framväxande kunskapssamhället?

Tyngdpunkten i forskningen i vart och ett av programområdena ligger inom en av fyra samverkande forskningsmiljöer (SISTER, KTH, Linköpings universitet och Högskolan i Borås). Delprogrammet om kunskapssamhällets skapande platser har valts ut som koordinerande. I forskningsprogrammet samarbetar forskare från olika discipliner, som från sina utgångspunkter kan bidra till att problematisera och kritiskt granska kulturområdets i vid mening samhälleliga betydelse